

Koleżeństwo, przyjaźń i miłość – jak budować dobre relacje i unikać niewłaściwych zachowań?

SCENARIUSZ DO ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH
OBSZAR: ZDROWIE SPOŁECZNE

Scenariusz zajęć został opracowany do wykorzystania na przedmiocie **Edukacja zdrowotna**. Nauczyciel może elastycznie dostosować zaproponowane tutaj treści do specyfiki grupy, z którą pracuje. Scenariusz opiera się na sytuacjach codziennych i realnych wyborach, co sprzyja budowaniu samodzielności oraz odpowiedzialności za własne zdrowie. Nauczyciel decyduje, w jaki sposób wykorzysta ten materiał, uwzględniając potrzeby i możliwości swoich uczniów.

Treści programowe

Treści zawarte w scenariuszu odnoszą się do podstawy programowej z zakresu przedmiotu Edukacja zdrowotna, **Dział 6. Zdrowie społeczne, punkt 1.** [uczeń] wyjaśnia pojęcia: *koleżeństwo, przyjaźń, zauroczenie, zakochanie, miłość, a także rozpoznaje niewłaściwe zachowania w tych relacjach*. Koncentrują się na pytaniu przewodnim: „Jak budować relacje interpersonalne oparte na otwartości, zaufaniu i podmiotowości w otoczeniu rodzinnym, szkolnym, rówieśniczym i lokalnym?”.

Scenariusz jest przeznaczony do wykorzystania w klasach IV–VI.

Pojęcia kluczowe: koleżeństwo, przyjaźń, miłość, otwartość

Cel główny

Rozwijanie umiejętności społecznych i emocjonalnych sprzyjających budowaniu relacji opartych na szacunku, zaufaniu i empatii oraz uczenie rozpoznawania i unikania niewłaściwych zachowań, takich jak przemoc, wykluczenie czy nietolerancja.

Cele operacyjne

Wiedza i umiejętności:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: koleżeństwo, przyjaźń, zauroczenie, zakochanie, miłość;
- rozpoznaje niewłaściwe i właściwe zachowania w relacjach pomiędzy rówieśnikami (np. wsparcie, pomoc, życzliwość vs. przemoc, wykluczenie, brak tolerancji);
- potrafi nazwać i wytłumaczyć różnice pomiędzy zauroczeniem, zakochaniem i miłością;
- potrafi wskazać sposoby wspierania kolegów i koleżanek w trudnych sytuacjach;
- uzasadnia, dlaczego szacunek, empatia i uczciwość są ważne w budowaniu dobrych relacji.

Postawy

Uczeń:

- rozwija postawę odpowiedzialności za swoje zachowanie w relacjach z innymi;
- uczy się współpracy i wspierania innych w grupie;
- kształtuje postawę szacunku wobec odmiennych opinii i uczuć innych osób.

Formy pracy

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach.

Metody i techniki pracy

- metody asymilacji wiedzy – rozmowa kierowana;
- metody samodzielnego dochodzenia do wiedzy – analiza tekstu, analiza przypadków;
- metody praktyczne – karta pracy, wykonanie drzewa relacji, mapa myśli, plakat.
- metody waloryzacyjne – drama.

Pomoce dydaktyczne

- karta pracy na podstawie fragmentu powieści „Mały Książę” (potrzebny fragment dostępny w lekcji [„Oswoić znaczy stworzyć więzy”](#) na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej);
- prezentacja „Jak budować dobre relacje i unikać niewłaściwych zachowań”;
- flipchart, mazaki, długopisy;
- duże kartki (A3), kredki, gazety do wycinania;
- karteczki samoprzylepne;
- telefon lub tablet (do udzielenia odpowiedzi w Mentimeterze).

Ewaluacja osiągnięć

- obserwacja i ocena aktywności uczniów podczas pracy w grupach;
- analiza przygotowanych przez uczniów scenek pod kątem zgodności z tematem, kreatywności i inspirującego przekazu;
- porównanie wypowiedzi uczniów z początku i końca lekcji w celu uchwycenia zmian w wiedzy, postawach i refleksjach.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

Uczniowie w ramach pracy domowej zapoznają się z fragmentem powieści „Mały Książę” (link w części „Pomoce dydaktyczne”; nauczyciel drukuje fragment powieści bez zadań zaproponowanych na stronie zpe.gov.pl).

1

Wprowadzenie

Nauczyciel zapisuje na tablicy temat lekcji: **Koleżeństwo, przyjaźń i miłość – jak budować dobre relacje i unikać niewłaściwych zachowań?** i odczytuje go na głos.

Następnie nauczyciel wprowadza uczniów w temat. Mówi: „Dzisiaj porozmawiamy o tym, jak budować dobre relacje z innymi – w klasie, wśród przyjaciół, a także w rodzinie. Zastanowimy się, czym różni się koleżeństwo od przyjaźni, czym jest zauroczenie, zakochanie i miłość, oraz jak unikać zachowań, które mogą krzywdzić innych”.

Nauczyciel wyświetla slajd **Wprowadzenie** i zadaje uczniom pytania:

- Co sprawia, że ktoś jest dobrym kolegą/koleżanką?
- Co sprawia, że przyjaźń jest silniejsza niż znajomość?
- Jakie trudności mogą pojawiać się w tych relacjach?

Uczniowie odpowiadają, dzieląc się własnymi przeżyciami bądź przykładami.

2

Różnice pomiędzy relacjami

Nauczyciel prosi uczniów o wyjaśnienie każdego z pojęć kluczowych: koleżeństwo, przyjaźń, zauroczenie, zakochanie i miłość (może być to poprzez definicję, przykłady z życia, skojarzenia) i zapisuje najbardziej

adekwatne pomysły uczniów na tablicy. Następnie wyświetla slajd **Od koleżeństwa do miłości – różne oblicza relacji** z definicjami tych pojęć z [Wielkiego słownika języka polskiego PAN \(WSJP PAN\)](#). Uczniowie porównują definicje z pomysłami, które nauczyciel wcześniej zapisał na tablicy.

Następnie nauczyciel, używając aplikacji Mentimeter, po kolei wyświetla na tablicy hasła: *koleżeństwo, przyjaźń, zauroczenie, zakochanie i miłość*. Uczniowie, korzystając ze swoich telefonów/tabletów, mają za zadanie przypisać do tych pojęć słowa, które kojarzą im się z takimi relacjami. Mogą mieć one zarówno pozytywne, jak i negatywne zabarwienie (np. miłość – troska, wsparcie, zaufanie vs. zazdrość, zranienie, rozczarowanie).

Po wspólnym odczytaniu odpowiedzi nauczyciel zadaje pytania na forum klasy:

- Czy coś Was zaskoczyło w tym, jak myślą o tych relacjach inni?
- Czy można zmienić negatywne zachowania w relacjach na pozytywne? (tak, np. poprzez komunikację, wsparcie, rozmowę)

Wniosek: Uczniowie uświadamiają sobie, że każda relacja – niezależnie od jej rodzaju – może wiązać się zarówno z pozytywnymi, jak i negatywnymi emocjami oraz doświadczeniami. Rozumieją jednak, że poprzez otwartą komunikację, wzajemne wsparcie i empatię możliwe jest rozwijanie pozytywnych postaw oraz poprawa jakości relacji.

3

„Oswoić znaczy stworzyć więzy” – przyjaźń oczami Małego Księcia

Nauczyciel rozdaje uczniom kartę pracy nawiązującą do zadanego do domu fragmentu powieści „Mały Książę”. Jeśli uczniowie nie zapoznali się z tekstem, nauczyciel umożliwia im jego odsłuchanie na lekcji, korzystając z nagrania dostępnego na platformie [zpe.gov.pl](#).

Po wysłuchaniu uczniowie wspólnie omawiają treść i przystępują do samodzielnego wykonania zadań z karty pracy. Po wykonaniu zadania nauczyciel zachęca uczniów do podzielenia się swoimi odpowiedziami na forum klasy. W oparciu o wypowiedzi uczniów nauczyciel inicjuje dyskusję, kierując rozmowę ku wnioskom płynącym z lektury i wykonanych ćwiczeń.

Klucz odpowiedzi:

Ćwiczenie 1: odpowiedzialność, miłość, przyjaźń, czas

Ćwiczenie 2: 1b, 2e, 3d, 4a, 5c

4

Praca twórcza – scenki z życia

Nauczyciel dzieli klasę na pięć grup. Każda grupa otrzymuje karteczkę z opisem sytuacji ilustrującej niewłaściwe zachowanie w jednej z pięciu omawianych relacji: koleżeńskiej, przyjacielskiej, w sytuacji zauroczenia, zakochania lub miłości.

Przykłady:

- **Relacja koleżeńska:** Umawiasz się z kolegą Michałem na wspólne przygotowanie prezentacji. Michał nie angażuje się w pracę i liczy, że wszystko wykonasz za niego. Jak na to zareagujesz?
- **Relacja przyjacielska:** Jesteś przyjaciółką Mileny. Milena obiecała, że dotrzyma Waszej umowy, ale potem zdradza Twój sekret innym. Jak się zachowasz?
- **Relacja zauroczenia:** Twój kolega Michał jest zauroczony koleżanką z klasy. Cały czas myśli tylko o niej i zaniedbuje wspólne spotkania z Waszą paczką. Co zrobisz w tej sytuacji?
- **Relacja zakochania:** Marta i Bartek są w sobie zakochani. Niestety Bartek zaczyna wyśmiewać Martę przy kolegach, żartując z jej wyglądu. Jak powinna zareagować Marta?

- **Relacja miłości (rodzinnej):** Twoi rodzice darzą się miłością, ale często kłócą się przy Tobie i każą Ci wybierać, po czyjej stronie jesteś. Jak się zachowasz w tej sytuacji?

Zadaniem każdej grupy jest przedyskutowanie otrzymanej sytuacji, a następnie pokazanie swojej propozycji rozwiązania sytuacji. Po odegraniu scenek klasa wspólnie z nauczycielem analizuje przedstawione reakcje, oceniając je jako właściwe lub niewłaściwe oraz uzasadniając swoje stanowisko.

Nauczyciel podsumowuje ćwiczenie słowami: „Przygotowane przez Was scenki pokazują, że w każdej relacji ważne jest szanowanie innych oraz reagowanie w sposób stosowny do sytuacji. Ważna jest rozmowa, słuchanie i próba zrozumienia drugiej strony”.

5

Kolory uczuć – praca plastyczna w grupach

Nauczyciel dzieli uczniów na trzy grupy i rozdaje duże kartki (A3) oraz kredki, flamastry i gazety do wycinania. Każda grupa losuje jedno pojęcie: *zauroczenie*, *zakochanie* lub *miłość*. Zadaniem uczniów jest stworzenie „plakatu emocji” poprzez dobranie kolorów, symboli, słów i obrazów, które ich zdaniem najlepiej oddają to uczucie, np.:

- *zauroczenie* – błyskawice, serduszka, intensywne kolory;
- *zakochanie* – ciepłe barwy, bliskość, emocje;
- *miłość* – zaufanie, wsparcie, wspólne działanie, serca w spokojnych kolorach.

Grupy prezentują swoje plakaty i opowiadają, dlaczego wybrały takie kolory i symbole. Nauczyciel prowadzi krótką rozmowę, pyta: „Co różni te uczucia? Które trwa dłużej? Które jest spokojniejsze, a które bardziej gwałtowne?”.

6 Drzewo relacji

Uczniowie pozostają w grupach. Każda z nich otrzymuje kartkę z flipcharta, długopisy, mazaki i karteczki samoprzylepne. Zadanie polega na narysowaniu na kartce dużego drzewa, a następnie przyklepieniu w miejsce liści karteczek samoprzylepnych z cechami, które budują dobre relacje, a w miejsce korzeni – fundamentów, na których takie relacje się opierają.

Po skończonym zadaniu każda z grup prezentuje przed resztą uczniów swoje pomysły. Następnie nauczyciel wyświetla slajd **Drzewo relacji** i podsumowuje zadanie. Mówi: „Dobre relacje wymagają zarówno mocnych korzeni, jak i zdrowych liści – wartości i codziennych działań. Każdy z nas może dbać o relacje w taki sposób, żeby rosły zdrowo, a negatywne zachowania nie niszczyły ich struktury”.

7 Podsumowanie i zakończenie zajęć

Nauczyciel podsumowuje zajęcia słowami: „Dzisiaj poznaliśmy różne rodzaje relacji i zastanowiliśmy się, co je buduje, a co może je niszczyć. Pamiętajcie, że każdy z nas może dbać o swoje relacje i unikać krzywdzących zachowań”.

Następnie wyświetla slajd **Podsumowanie**, rozdaje uczniom karteczki i prosi ich o dokończenie dwóch zdań:

- Dziś dowiedziałem(-am) się, że...
- W relacjach z innymi chcę być bardziej...

Nauczyciel podkreśla, że jest to krótka, anonimowa refleksja i kartek nie trzeba podpisywać – jest to tylko pomoc, która umożliwi lepsze podsumowanie zajęć. Uczniowie przy wyjściu wrzucają swoje karteczki do przygotowanego pudełka. Dla nauczyciela będzie to ważna informacja zwrotna.

Sposoby dostosowania przebiegu zajęć w zakresie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- Należy dostosować tempo i czas pracy tak, aby osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) mogły pracować w poczuciu komfortu i bezpieczeństwa.
- Przy organizacji pracy w grupach warto zadbać o to, by uczniowie ze SPE współpracowali z rówieśnikami neurotypowymi, co sprzyja integracji i wzajemnemu uczeniu się.
- Przed pracą w grupach nauczyciel sam organizuje zespoły, aby uniknąć pominięcia lub przeciążenia uczniów ze specjalnymi potrzebami.

Komentarz metodyczny dla nauczyciela

Lekcja jest ukierunkowana na rozwijanie świadomości uczniów na temat budowania pozytywnych relacji oraz umiejętności rozpoznawania właściwych i niewłaściwych zachowań. Zajęcia angażują uczniów w aktywne działania i refleksję, wspierając empatię, komunikację i współpracę w grupie. Ze względu na to, że poruszane tematy – takie jak zauroczenie, zakochanie czy miłość – mogą być dla uczniów trudne i budzić emocje, ważne jest, aby nauczyciel aktywnie ich wspierał, tworzył bezpieczną atmosferę do dzielenia się opiniami i pomagał w zrozumieniu omawianych zagadnień.

Realizując treści zawarte w scenariuszu, można skorzystać z rekomendowanych zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej (zpe.gov.pl) dostępnych w lekcjach [online, dostęp dn. 4.10.2025]:

- [„Kochać – jak to łatwo powiedzieć”](#);
- [„Oswoić znaczy stworzyć więzy”](#);
- [„Przyjaźń”](#).

Bibliografia

- Herberger J., Kozłowska M., (2017), „[Relacje interpersonalne z perspektywy psychologii rozwoju człowieka](#)”, „RELACJE. Studia z Nauk Społecznych” nr 4, s. 35–48 [online, dostęp dn. 10.11.2025].

Oswoić znaczy stworzyć więzy

KARTA PRACY

Na podstawie przeczytanego w domu fragmentu powieści „Mały Książę” wykonaj zadania. Możesz sięgać do tekstu.

1. Zaznacz tematy, które poruszał Mały Książę w rozmowie z lisem:

- odpowiedzialność
- miłość
- zdrada
- przyjaźń
- czas
- szczęście
- zabawa
- pieniądze
- prawda

2. Lis przekazał Małemu Księciu wiele nauk. Dopasuj ich zakończenia do rozpoczętych zdań, łącząc je w całość.

1. Przyjaźń to	a. sercem.
2. Prawdziwej przyjaźni	b. odpowiedzialność.
3. Najcenniejsza jest	c. kiedy masz przyjaciela.
4. Dobrze widzi się tylko	d. przyjaźń pielęgnowana.
5. Życie nabiera blasku	e. nie można kupić.

3. Wybierz jedną z nauk z poprzedniego ćwiczenia i napisz, jak ją rozumiesz.

---

4. Spróbuj odpowiedzieć na pytanie: W jaki sposób mowa może doprowadzić do niewłaściwych zachowań w relacjach?
